

(Јутарњи лист, 17.10.2009)

Седамдесетих година, у вријеме кад сам био дијете, на телевизији је играла силно популарна серија “Салаш у малом риту” великог загребачког мајстора Бранка Бауера. Смјештена у Војводину, серија је приказивала свакодневицу малог бачког мјеста у Другом свјетском рату. Једне ноћи, у градићу изгоре војне залихе жита. Недуго потом у варош пристиже становити *Schützer*, Гестапов ислједник у цивилу, који истражује тко је починио палеж. Али, тај *Schützer* није ни мјештане тукао ни мучио индукторским телефоном, него је частио људе у кафани, причао с дјецом љубазно, частио их шербетом и содом: био је фин и тих, а баш га је то чинило некако посебно злослутним. Кад су видјели да се Нијемаца неће лако ријешити, становници салаша домислили су се кривцу. Тај кривац био је “студент”. “Студент” је био одсутан – у цијелој га серији не видите никад, негдје је у шуми или у емиграцији. Но, у службеној верзији сеоске повијести “студент” је био крив за све: студент је запалио жито, он је на торањ објесио транспарент, а трап у којем Нијемци пронађу пушке је ето баш његов. За сва неваљалства на салашу је постојао кривац – одсутни “студент”. Угодан је и једноставан био такав свијет.

Истих тих седамдесетих, далеко од контролираних ТВ екрана, у дисидентским се салонима, економским кружоцима и генералским фотељама на Гвозду коначно и неумитно формирало оно што се зове “хрватска национална идеологија”. То је, дакле, она идеологија која ће деведесетих уобличити наш козмос, козмос који све до данас кружи по тим истим коперниканским кривуљама. А у тој идеологији улогу “студента” имали су Срби. У том једноставном, геоцентричном саставу, све се вртјело око њих. Срби су нас окупирали. Срби нас пљачкају преко Генекса. Они узимају паре од нашег туризма. Они нас циједе кроз фонд неразвијених. Они су убијали “наше” ‘45. Они нам краду ногометно првенство и не дају Динаму да буде првак. Они нас колонизирају народњацима и Чкаљом. Уводе свој језик на којем се каже “мапа”, а не “земљовид”. Да нема њих, ми бисмо били – ма ето не баш Швицарска, али барем Аустрија.

Отад је прошло тридесет година. “Геоцентрична” идеологија дошла је на власт и уобличила ову државу. Дошао је рат па је и прошао рат, па је онда од рата прошло и 14 година. Дјеца која су се родила на дан Олује сад иду у осми разред. Србија нам одавно није ни на радару, Хрватска финишира улазак у ЕУ, умјесто једног Генекса сад имамо

петсто малих, паре од туризма опет негдје одлазе (но није баш јасно гдје), а фондове за неразвијене више не сише Косово него брдске опћине из сиромашног хрватског *heartland* а

Политички архинепријатељ више нису Срби него Словенци, о нама се не одлучује у Београду него у Белгији, Динамо је сад ионако стално првак, а једино што је остало исто је то што се и даље слушају народњаци, и што се опет не вели “земљовид” – него се вели *(road)map*

. Све је, укратко, друкчије, живимо у тотално новом и непрепознатљивом свијету. Само је једна ствар у Хрватској умирујуће, угодно, утјешно иста. Наиме, зна се тко је за све крив. Студент? Не, Срби.

Пред који тједан, гледали смо Керума како на ТВ прича о томе како “Срби и Црногорци нама ништа нису добра донијели”, и то пет-шест дана прије него што се у његов град требала сјатити војска београдских излагача на стројарски сајам. Који тједан потом гледали смо у Вараждину утакмицу без икакве спортске важности на којој су навијачи скандирали “Србе на врбе” и “Убиј Србина”. Дан прије клинац ми је дошао са школског дворишта “проширених спознаја” – чуо је крилатицу “Србе на врбе”, а неки знанци из Ријеке веле ми, пак, да је њихов из школе стигао с “цигановићем”. Млади практичари вербалног деликта имају, дакле, данас једва десет година, па би човјек цинично могао рећи како ето барем у нечем дјеца у овој земљи респектирају ауторитет и вриједности одраслих.

Кад гледате те десетогодишњаке који из школе долазе импрегнирани говором мржње, кад гледате вараждинске 15-годишњаке који на улици јуришају на србијанску тренирку или зајапурене *tifose* који на окуци “вјешају” Србе, човјек се стварно почне питати што у њиховим главама уопће представља та “С-ријеч”. Наиме, та хрпица

ultrasa

по свему судећи никад у животу није видјела становника Србије. Да се одвезу мало југоисточно од Вараждина, у питоми панонски трокут Крижеваца, Бјеловара и Пакраца, не би им напамет пало да у кућама покрај цесте живе баш ти

the Srbi

. У вријеме кад је завршен рат, ти су клипани могли имати четири-пет година. Који ми се пут чини да су Срби за њих више нешто као митска бића, негативци из игрице, оркови које се убија у некој патриотској верзији

Dooma

. Па ипак, ти апстрактни

villains

у њиховим животима имају крупну, средишњу емоционалну улогу. Та дјеца још увијек живе у геоцентричном саставу гдје се око Србије и Срба заправо све врти.

А онда полако почнете схваћати. Хрватском национализму, и Хрватима уопће, Срби су потребнији него крух. Да њих наине нема, пред нама би се отворио амбис.

Наине, откад тих Срба нема, људи не говоре више о њима као о примитивним Балканцима – него то говоре о Керуму и његовој гласачкој бази. Откад нема тих митолошких оркова, не можемо више објаснити у који то *off-shore* трезор одлазе новци од туризма. Сад кад њих нема, принуђени смо себи признати да турбофолк слушамо зато јер га заиста волимо, да корупција није источњачки импорт, нити псовка зараза из југославенских касарни. Сад кад њих нема, нисмо ни богатији ни продуктивнији, нисмо постали ни Швицарска ни Аустрија, осим што смо открили наличје

Danke Deutschland

и схватили да није угодно бити послопримац у аустријском или њемачком власништву. Све математичне једнацбе националних економиста седамдесетих отишле су у пару и дим, Хрватска је више колонија данас него што је била, а суверена поново није, јер у данашњем свијету суверена може бити само Куба и Сјеверна Кореја.

Кад Срба не би било, укратко, ружне би нам се мисли почеле ројити по глави. Можда бисмо почели сумњати је ли баш вриједило пролити толику крв и отрпјети толике патње. Кад њих не би било, морали бисмо почети мислити о данашњем свијету, а тај свијет неугодан је и комплициран као државна матура, и отприлике једнако неизбјежан. Зато се угодније вратити у стари познати свемир, у којем се зна тко се око чега врти, свемир у којем се зна тко су оркови и *villaini*, и кога се има кривити за све што не ваља. За Хрвате, Срби су најбољи ескапистички трип – бољи од дроге, бољи од лозе, бољи од мексичких сапуница и Манџукићевог гола. Они су најјача жижа, најбоља буника, перфектно средство да не мислимо на стварност и избјегнемо огледало.

<http://www.jutarnji.hr/vijesti/clanak/art-2009,10,17,,179860.jl>